

Investeren in sociaal kapitaal

vrijwilligerswerkbeleid
in de gemeente Groningen

november 2007

Inhoudsopgave

1	<u>Inleiding</u>	5
2	<u>Onze visie op het vrijwilligerswerk</u>	6
3	<u>Ontwikkelingen in het vrijwilligerswerk</u>	7
4	<u>Wat willen we bereiken</u>	9
5	<u>Hoe gaan we het doen</u>	10
5.1	<u>Vrijwilligersinclusief denken en handelen binnen het gemeentelijk beleid</u>	10
5.2	<u>Vrijwilligersbeleid bij organisaties</u>	10
5.3	<u>Monitoren van ontwikkelingen en knelpunten in het vrijwilligerswerk</u>	11
5.4	<u>Het promoten en publiekelijk waarderen van het vrijwilligerswerk</u>	11
5.5	<u>De algemene ondersteuningsfunctie (De Vrijwilligerszaak)</u>	12
5.6	<u>Vrijwilligerswerk door uitkeringsgerechtigden</u>	13
5.7	<u>Maatschappelijke stages</u>	13
5.8	<u>Het vrijwilligersfonds</u>	14
5.9	<u>Het verder ontwikkelen van wijkgericht vrijwilligerswerk</u>	14
6	<u>Financiële paragraaf</u>	15
7	<u>Planning</u>	16
	<u>Bijlage 1: Begrippenkader</u>	18
	<u>Definitie van vrijwilligerswerk</u>	18
	<u>Vormen van vrijwillige inzet</u>	18
	<u>Het soort organisaties waar vrijwilligers actief zijn</u>	19
	<u>Typen van beleid</u>	19
	<u>Bijlage 2: de huidige ondersteuning van het vrijwilligerswerk</u>	20
	<u>De ondersteuning</u>	20
	<u>Flankerend beleid</u>	22
	<u>Actieve senioren</u>	22
	<u>Taakverwante vrijwillige inzet</u>	22

1 Inleiding

Voor u ligt de nota 'Investeren in sociaal kapitaal'. In deze nota geven wij aan op welke wijze wij de komende tijd de ondersteuning van het vrijwilligerswerk willen versterken. In de afgelopen maanden hebben we gesprekken gevoerd met vrijwilligers en vrijwilligers(organisaties). De opmerkingen die daar zijn gemaakt zijn betrokken bij de inhoud van deze nota.

Aanleidingen voor deze nota

Allereerst spraken wij in het collegeprogramma 'sterk, sociaal, duurzaam' uit meer te gaan investeren in vrijwilligersondersteuning. Herziening van ons vrijwilligerswerkbeleid hoort daarbij. We betrekken daar alle vormen van vrijwilligerswerk bij.

Verder is de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) een aanleiding. Deze wet plaatst de gemeente in een nieuwe rol. De ondersteuning van vrijwilligers (en mantelzorgers) krijgt als vierde prestatieveld voor het eerst een wettelijk kader. De intentie van de wet is het terugdringen van de collectieve verantwoordelijkheid ten gunste van zelforganisatie, maatschappelijke binding en eigen verantwoordelijkheid. Voorzover dit appèl op zelfredzaamheid binnen redelijke grenzen mogelijk is willen we dit beleid ondersteunen. Vrijwilligerswerk speelt op alle prestatievelden een belangrijke rol bij het realiseren van doelstellingen op het betreffende veld. Met de Wmo krijgt het begrip sociale cohesie ook een extra dimensie. Naast leefbaarheid in de wijken zal sociale cohesie er ook toe moeten leiden dat een grotere groep wijkbewoners meer naar elkaar omkijkt. De komende jaren zullen de effecten van deze wet steeds duidelijker worden. We willen daarom nu het fundament van de Wmo, de 'civil society', organiseren. Dit doen we door bijvoorbeeld het faciliteren van de mogelijkheden tot ontmoeting in de wijken en natuurlijk ook het ondersteunen van het vrijwilligerswerk.

Opbouw van de nota

In deze nota gaat het om de vraag hoe wij het vrijwilligerswerk in onze gemeente adequaat kunnen faciliteren. Het vinden en binden van vrijwilligers zijn daarbij de belangrijkste aandachtspunten. Na onze visie op vrijwilligerswerk en een kort overzicht van de ontwikkelingen in het vrijwilligerswerk in de afgelopen jaren, formuleren wij onze doelstelling en wat wij willen bereiken. Wij formuleren onze beleidsvoornemens voor de komende jaren om de civil society verder te versterken. In een tweetal bijlagen brengen wij ordening aan in het vrijwilligerswerk en geven wij onze huidige inzet aan.

De titel van deze nota 'Investeren in Sociaal Kapitaal' geeft aan hoe wij over vrijwillige inzet denken. Wij vinden de vrijwillige inzet van veel burgers van een niet weg te denken belang. En wij beschouwen het als een kapitaal dat wij optimaal willen laten renderen.

2 Onze visie op het vrijwilligerswerk

Als wij onze visie op de vrijwillige inzet van burgers kort formuleren komen wij tot de volgende stelling: De vrijwillige inzet van burgers levert een belangrijke bijdrage aan de maatschappelijke infrastructuur, bevordert de sociale samenhang en voorkomt uitsluiting van burgers.

Achter deze korte formulering schuilt echter een wereld aan kwaliteiten van het vrijwilligerswerk. Immers zonder de vrijwillige inzet van veel stadjes en hun creativiteit zou de stad kaal en kil zijn.

Dankzij de inzet van al die mensen beschikken we in Groningen over een omvangrijk, aansprekend en kwalitatief goed voorzieningenniveau. En daar waar het werk vooral door beroepskrachten wordt uitgevoerd zoals in de zorg, zorgt vaak de vrijwilliger voor het beetje extra dat door cliënten of bewoners wordt gewaardeerd.

Burgerinitiatieven in de vorm van actiegroepen of belangengroepen vervullen vaak een belangrijke signaalfunctie richting bestuurders en professionele organisaties.

Actief deelnemen aan de maatschappij door middel van vrijwilligerswerk bevordert participatie. Niet alleen van vrijwilligers zelf. Hun inzet maakt ook participatie van andere, meer kwetsbare burgers mogelijk. Een aspect dat door de Wmo alleen maar aan belang is toegenomen. Voor nieuwkomers en allochtonen is vrijwilligerswerk van grote waarde voor hun inburgering in de Nederlandse samenleving. En voor mensen met een uitkering en met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, geeft vrijwilligerswerk de mogelijkheid tot contact en waardering.

Een niet te onderschatten belang van vrijwilligers is ook dat zij vanuit hun kennis een bindende factor vormen tussen instituties en samenleving en tussen bevolkingsgroepen onderling. En niet in de laatste plaats: het vrijwilligerswerk vergroot de betrokkenheid van burgers bij de samenleving.

Kortom, vrijwilligers vormen met elkaar het cement van onze samenleving.

Vrijwilligerswerk heeft veel te bieden voor degenen die het doen. Het geeft vorm aan maatschappelijke betrokkenheid, het is een leuke vrije tijdsbesteding, het leidt tot heel nieuwe contacten, het is leerzaam en kan een opstap zijn naar werk. Zoals echter in het volgende hoofdstuk wordt aangegeven: er is in de afgelopen jaren een verandering opgetreden in de vrijwillige inzet van burgers. Minder mensen willen zich voor jaren aan een stuk voor dezelfde vrijwilligersklus inzetten. Het werk moet in te passen zijn in alle andere tijdsbestedingen.

Hieruit vloeit voort dat het gemeentelijk beleid en de organisaties waar vrijwilligers actief zijn rekening moeten houden met verschillende typen vrijwilligers, hun wensen en mogelijkheden. Wij richten ons dan ook op het verbinden van het grote maatschappelijke belang van de vrijwillige inzet van burgers en de eigen belangen en mogelijkheden van die burgers.

3 Ontwikkelingen in het vrijwilligerswerk

In onze gemeente vindt vrijwilligerswerk plaats binnen een groot aantal maatschappelijke sectoren, bij een groot aantal organisaties. Het gaat onder meer om gezondheidszorg en hulpverlening, welzijn, kerken, vrije tijd (sport, kunst en cultuur), natuur en milieu, onderwijs, internationale solidariteit, integratie en bewonersparticipatie.

Omvang vrijwilligerswerk

Ons laatste grote onderzoek naar vrijwilligerswerk in Groningen dateert van augustus 1998. Dit onderzoek 'vrijwilligerswerk in Groningen' wees uit dat tussen de 20 en 25% van de stadgers in **georganiseerd** verband actief was als vrijwilliger. Sinds die tijd zal hier niet veel verandering in zijn gekomen, hoewel het meest recente landelijk onderzoek naar vrijwillige inzet¹ uitwijst dat na jaren van stabiliteit het aantal vrijwilligers licht afneemt. Andere onderzoeken geven echter aan, dat de bereidheid onder burgers om iets voor een ander te betekenen desondanks onverminderd groot blijft, maar dat er onvoldoende geappelleerd wordt aan die bereidheid². Het aantal natuurlijke vindplaatsen neemt af door onder andere ontzuiling, individualisering en andere vormen van tijdsbestedingen. Ook het vrijwilligerspotentieel zelf verandert.

Veranderingen in het vrijwilligerswerk

Het vrijwilligerswerk is al een tijd in beweging. Naast traditionele vrijwilligers zijn er nieuwe doelgroepen van beleid, zoals maatschappelijk verantwoorde ondernemers en werknemers, scholieren, studenten, mensen met een uitkering en een groeiende groep actieve ouderen. Vrijwilligers worden mondiger. Een groeiende groep zoekt een vrijwilligersklus die emotioneel en cognitief interessant is. Mensen willen zich niet altijd meer voor jaren binden en het werk moet in te passen zijn in de andere verantwoordelijkheden en tijdspasseringen die deze huidige tijd te bieden heeft. Vrijwilligers willen minder een verlengstuk van de beroepskracht zijn en het tijdsbeslag moet te overzien zijn. Dit alles vraagt het nodige van organisaties die met vrijwilligers werken.

Bij migranten wordt het fenomeen vrijwilligerswerk steeds bekender en er is een groeiende bereidheid om vrijwilligerswerk te doen. Wel blijkt uit de gesprekken met migrantenorganisaties dat het niet bekend zijn met andere culturen voor organisaties en besturen soms een drempel is om de inbreng van vrijwilligers met een andere culturele achtergrond te accepteren. Oudere migranten vrouwen met volwassen kinderen nemen vaak niet deel aan vrijwilligerswerk omdat de taal een barrière is.

Uit de gesprekken met vrijwilligersorganisaties blijkt dat vooral voor de organisaties die (bijna) uitsluitend op vrijwilligers draaien het moeilijk is om voldoende vrijwilligers te vinden, zowel op uitvoerend (specialistisch) niveau als op bestuurlijk niveau.

Bij de activiteiten in de sfeer van vrijetijdsbesteding is sprake van toenemend consumptief gedrag. De animo om zelf ook vrijwilligerswerk voor de club te doen neemt af, waardoor het bestaande vrijwilligerskader steeds meer onder druk komt te staan.

Daarnaast stellen zowel de gebruiker als de overheid steeds hogere eisen aan de kwaliteit van een organisatie en dus de vrijwilligers. De toenemende bureaucratie, de landelijke en gemeentelijke regelgeving vragen om een grotere deskundigheid en genereren ook veel werk. Door wisselingen van vrijwilligers bij organisaties verdwijnt er veel kennis. Nieuwe vrijwilligers en besturen moeten daarom vaak iedere keer opnieuw het wiel uitvinden.

De steeds hogere eisen die aan vrijwilligers(organisaties) worden gesteld hebben ook consequenties voor minder goed opgeleide vrijwilligers en mensen met psychosociale problematiek. Zij vallen eerder buiten de boot. In het verleden was meer agogische begeleiding aanwezig. Vrijwilligerswerk werd

---

¹ Bron: inleiding Lucas Meijs in Meerwold d.d. 13 februari 2007

² Bron: o.a. Contactladder, Verwey-Jonker Instituut

toen vooral gezien als mogelijkheid van zelfontplooiing, terwijl nu de feitelijke klus die gedaan moet worden meer voorop staat. Er is ook in de huidige tijd behoefte aan professionele, betaalde ondersteuning.

Vernieuwing in het vrijwilligerswerk

In de afgelopen jaren heeft de rijksoverheid veel ruimte gegeven aan de innovatie van het vrijwilligerswerkbeleid. Dit kreeg vorm in de Tijdelijke Stimuleringsmaatregel Vrijwilligerswerk (TSV). Deze impuls heeft een schat aan informatie en nieuwe methoden opgeleverd. Landelijk is er veel onderzoek gedaan naar wat mensen beweegt om vrijwilliger te worden en te blijven, en welke belangrijke rol organisaties waar vrijwilligers actief zijn hier zelf in spelen. Voor gemeentelijke overheden zijn aanbevelingen geformuleerd voor een bestendig vrijwilligersbeleid. Ook de gemeente Groningen heeft in de TSV geparticipeerd. Vooral het promoten van vrijwilligerswerk en het vrijwilligerswerk via het maatschappelijk verantwoord ondernemen kreeg veel aandacht.

4 Wat willen we bereiken

Wij willen een zodanig stimulerend vrijwilligersklimaat realiseren dat burgers zich betrokken voelen bij de samenleving en daaraan een (duurzaam) aandeel willen leveren.

De komende jaren willen wij een groter en gevarieerder potentieel aan vrijwillige inzet van burgers realiseren en de bestaande vrijwilligersdoelgroep zichtbaar uitbreiden met jongeren, vitale ouderen, langdurig werklozen en migranten. Hiermee willen wij bereiken dat het percentage stadjsers dat actief is minstens zo groot is als in 1998. Wij zijn in onze doelstelling geslaagd als vrijwilligersorganisaties aangeven minder problemen te hebben bij het vinden en binden van vrijwilligers.

Wij bereiken onze doelstelling door het vrijwilligerswerk goed te faciliteren. Dit kan naar onze mening het beste door vooral de organisaties zelf in staat te stellen een goed vrijwilligersbeleid te voeren.

Daarvoor is het belangrijk dat het vrijwilligerswerk en vrijwilligersinitiatieven binnen de eigen gemeentelijke organisatie en binnen de organisaties waar vrijwilligers actief zijn scherper dan toe nu toe worden gepositioneerd. We willen beleid voeren dat recht doet aan de eigenheid van de vrijwilliger en de organisatie waarbinnen deze zijn/haar taken vervult. Waardoor het talent en de ervaring van de vrijwilliger (het sociaal kapitaal) optimaal worden benut.

Daarnaast willen we goed op de hoogte zijn en blijven van de stedelijke ontwikkeling van het vrijwilligerswerk, zodat er tijdig op veranderingen kan worden ingespeeld.

Kijken we naar hoe de huidige ondersteuning van het vrijwilligerswerk in onze stad is geregeld, dan constateren wij dat deze nu nog onvoldoende tegemoet komt aan de ondersteuningsvraag van de vrijwilligersorganisaties. Er is te weinig samenhang en afstemming tussen organisaties onderling om op adequate wijze op de hierboven genoemde maatschappelijke ontwikkelingen te reageren.

Wij zoeken daarom in onze beleidsvoorstellen vooral naar een betere structurering van ons eigen vrijwilligerswerkbeleid en de ondersteuning van de organisaties. Hierbij leggen we de volgende accenten.

- Beter vrijwilligersbeleid binnen organisaties en vrijwilligersinitiatieven door:
  - o structurele inbedding (vrijwilligers inclusief denken en handelen) van vrijwilligerswerkbeleid binnen de gemeentelijke diensten en organisaties
  - o faciliteren van de organisaties bij hun vrijwilligersbeleid zodat waardering en deskundigheidsbevordering op maat kan worden ingezet
- Minder bureaucratische administratieve rompslomp en minder regelgeving.
- Beter zicht op vraag en aanbod binnen de stedelijke ontwikkeling van het vrijwilligerswerk.
- Kennisuitwisseling tussen vrijwilligers en hun organisaties.
- Innovatie van het ondersteuningsaanbod gericht op de veranderende vraag naar en het aanbod van vrijwilligers.
- Het ontwikkelen van een (agogische) wijkgerichte ondersteuningsstructuur van het vrijwilligerswerk.
- Nieuwe vindplaatsen door de ontwikkeling van wijkgericht vrijwilligerswerk (vitale buurtenprogramma) en aandacht voor vrijwilligerswerk door migranten.
- Maatwerk in ondersteuning door de Vrijwilligerszaak in samenwerking met andere professionele organisaties en bedrijven.
- Continuïteit van vrijwillige inzet bij maatschappelijke organisaties en initiatieven.
- Als grote werkgever in Groningen geven we het voorbeeld van vrijwillige inzet door werknemers.

5 Hoe gaan we het doen

In bijlage 2 is het overzicht te vinden van wat er op dit moment allemaal gebeurt op het gebied van het vrijwilligerswerk. Deze activiteiten zullen wij, tenzij in dit hoofdstuk anders wordt vermeld, voortzetten. Daarnaast willen we ons vrijwilligerswerkbeleid door middel van de volgende acties intensiveren.

5.1 Vrijwilligersinclusief denken en handelen binnen het gemeentelijk beleid

Vrijwilligerswerk wordt op talloze maatschappelijke terreinen uitgevoerd. Het is een gemêleerd gezelschap van organisaties, verspreid over meerdere beleidssectoren. Wij gaan onze organisatie hier beter op inrichten door ‘vrijwilligersinclusief’ beleid te voeren.

Bij alle gemeentelijke beleidssectoren besteden we structureel aandacht aan de rol, het belang en het faciliteren (en niet frustreren) van vrijwilligers.

Uit de gesprekken met vrijwilligersorganisaties blijkt dat wij het vrijwilligers, bijvoorbeeld door onze eigen ingewikkelde regelgeving en procedures, vaak moeilijk maken en daardoor een zwaar beslag leggen op de tijd en inzet van de organisaties. Hetzelfde geldt voor het afleggen van inhoudelijke en financiële verantwoording. We gaan kijken hoe wij meer kunnen ‘ontregelen’. Voorbeelden van deregulering zijn onze Sporttarievennota en de versimpeling van het subsidieproces voor kleine subsidies. En een voorbeeld van hoe het niet moet is de huidige subsidieregeling ‘kinderopvang voor vrijwilligers’. Die functioneert niet naar tevredenheid. De uitvoering is arbeidsintensief en gebruikers kunnen slechts één keer in het jaar aanvragen.

Deze regeling kinderopvang gaan we dan ook vervangen. We onderzoeken de mogelijkheid om de ‘formele kinderopvang overdag’ zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de reguliere gemeentelijke kinderopvangregeling. Het bekostigen van de ‘informele kinderopvang’ (vooral opvang in de avonden) laten we aan de organisaties zelf over.

Acties:

- Bij beleidsvoorstellen zullen we waar nodig de mogelijke positie van vrijwilligers afwegen (de vrijwilligerstoets).
- Nieuwe vrijwilligersinitiatieven beoordelen wij in de context van het betreffende beleidsterrein. Zo zorgen wij voor inbedding van het initiatief binnen de desbetreffende sector.
- Wij toetsen onze eigen regelgeving op vrijwilligersvriendelijkheid en proberen zoveel mogelijk te dereguleren.
- We ontwikkelen een digitaal handboek met praktische handreikingen, zodat organisaties eenvoudiger kunnen voldoen aan regelgeving.
- We schaffen de subsidieregeling Kinderopvang af en vervangen deze door een regeling op maat die de organisaties zelf uitvoeren.
- We onderzoeken de mogelijkheid om kinderopvang overdag te faciliteren door de verordening van de Wet Kinderopvang hierop aan te passen (inclusief een budgetplafond).

5.2 Vrijwilligersbeleid bij organisaties

Er is een nieuw type vrijwilliger ontstaan. De vraag naar korte vrijwilligersverbanden en afgebakende klussen groeit en we moeten meer rekening worden gehouden met de achterliggende motieven van

mensen die vrijwilligerswerk doen. Voor het vinden en binden van vrijwilligers zullen organisaties hun aanbod daarom moeten aanpassen aan die veranderende wensen en het profiel van de vrijwilliger. Bij de organisaties die hier al toe zijn overgegaan, zijn de ervaringen positief. Ook zouden meer organisaties vrijwilligers uit migrantengroepen moeten benaderen voor het doen van vrijwilligerswerk, zeker wanneer binnen de betreffende organisatie migranten participeren. Het formuleren van vrijwilligersbeleid door organisaties zelf is daarom van groot belang! Het doet organisaties stil staan bij de veranderende vraag, de positie (rechten en plichten) van de vrijwilliger, de relatie tussen beroepskrachten en vrijwilligers, de mogelijkheden van inspraak, de werving en selectie en termijnen voor bestuurswerk. Organisaties zullen hierdoor beter in staat zijn vrijwilligers te vinden en (zeker zo belangrijk!) deze vrijwilligers ook aan zich weten te binden. Wij willen stimuleren dat steeds meer maatschappelijke organisaties vrijwilligersbeleid gaan voeren.

Acties:

- Wij nemen het voeren van vrijwilligersbeleid door organisaties op in de Algemene Subsidieverordening. Wij hebben er oog voor dat dit niet mag leiden tot te veel regelgeving.
- Wij vragen de Vrijwilligerszaak in overleg met het Huis van de Sport en de (vrijwilligers-) organisaties in het ondersteuningsaanbod aandacht te besteden aan het ontwikkelen van vrijwilligersbeleid.

5.3 Monitoren van ontwikkelingen en knelpunten in het vrijwilligerswerk

Het is belangrijk om bij te houden wat in de verschillende sectoren de ontwikkelingen zijn in de vrijwillige inzet en de behoeften aan ondersteuning. Op dit moment ontbreekt een actueel inzicht. Uit de gesprekken met vrijwilligers en hun organisaties blijkt zij kennis hierover willen delen en de krachten willen bundelen.

We gaan daarom het in hoofdstuk 3 genoemde onderzoek van 1998 herhalen. Uiteraard aangevuld met een aantal nieuwe inzichten. Wij zullen hierbij gebruik maken van landelijke vragen die door Movisie zijn ontwikkeld. Daarmee kunnen wij onze resultaten ook met andere gemeenten vergelijken.

Om ons inzicht actueel te houden gaan we op zoek naar een vorm om stedelijk ervaring en deskundigheid met vrijwilligers en vrijwilligersbeleid regelmatig uit te wisselen (vrijwilligerscafé's). Vanuit die kennis kan ook het ondersteuningsaanbod beter worden toegerust.

Acties:

- Wij gaan bij wijze van 0-meting de staat van het huidige vrijwilligersbeleid in kaart brengen. In 2011 meten wij opnieuw.
- Wij organiseren regelmatig bijeenkomsten met vrijwilligers en hun organisaties om met elkaar de ontwikkelingen in het vrijwilligerswerk te volgen en te bespreken.

5.4 Het promoten en publiekelijk waarderen van het vrijwilligerswerk

Een belangrijk element in het vinden van nieuwe vrijwilligers is het op een positieve manier in de publiciteit brengen van vrijwilligerswerk. In de periode van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligersbeleid is hier veel aandacht aan besteed en dat heeft het goede resultaten opgeleverd. Wij gaan dit weer oppakken.

Van promotionele waarde is behalve de *Groningse Beursvloer* ook *Make A Difference Day*, een landelijke campagne waar lokaal op aangesloten kan worden, zodat we kunnen meeliften op de landelijke publiciteit en informatiemateriaal. MADD is ook een goede aanleiding voor de politiek om hun waardering voor vrijwilligerswerk te laten blijken. Politici kunnen zelf tijdens die dagen

vrijwillige inzet tonen. Voorzover mogelijk geven wij de MADD promotieactiviteiten een Gronings accent door het een 'Moak ain Diverdoatie Dag' te noemen.

Uit onderzoek en de gesprekken met de vrijwilligers blijkt dat aandacht voor vrijwilligers door het gemeentebestuur, bijvoorbeeld door gerichte uitnodigingen bij evenementen, zeer wordt gewaardeerd. De vrijwilligersprijs vinden wij niet langer het geschikte instrument om onze grote waardering voor de vrijwillige inzet van burgers te tonen, omdat eigenlijk iedere vrijwilliger een prijs verdient. In overleg met vrijwilligersorganisaties gaan wij daarom op zoek naar een andere vorm van waardering. Goed voorbeeld doet goed volgen. De gemeente Groningen kan als grote werkgever een voorbeeldrol vervullen in de stad door de ambtenaren te motiveren om vrijwilligerswerk te doen.

Acties:

- Als stad gaan we jaarlijks mee doen aan de Make a Difference Day dagen. De tweejaarlijkse Groningse Beursvloer gaat hier deel van uitmaken.
- Wij schaffen de vrijwilligersprijs af. In overleg met vrijwilligersorganisaties gaan wij op zoek naar een alternatief.
- De regeling 'Buitengewoon verlof voor vrijwilligerswerk' brengen wij onder de aandacht van de ambtenaren.

5.5 De algemene ondersteuningsfunctie (De Vrijwilligerszaak)

Uit de gesprekken met vrijwilligers en hun organisaties blijkt dat de wijze waarop zij nu ondersteuning krijgen als onvoldoende adequaat wordt ervaren. De veranderingen in het vrijwilligerswerk vereisen andere vormen van ondersteuning.

Hetzelfde geldt gedeeltelijk ook voor het aanbod aan deskundigheidsbevordering. Het aanbod sluit op dit moment onvoldoende aan op de vraag. Veel organisaties, vooral de professionele, hebben zelf een scholingsaanbod in huis. Men weet dat niet van elkaar. Organisaties kunnen en willen ook van elkaar leren. Wij willen dit dan ook faciliteren. Er moet daarom gezocht worden naar methoden om deskundigheidsbevordering meer vanuit de behoefte van organisaties en vrijwilligers op maat aan te bieden. Dit kan door gerichte deskundigheidsbevordering, maar ook door onderlinge informatie-uitwisseling en het beter benutten van de mogelijkheden van het Internet. Vanuit het budget Volwasseneducatie is in 2008 € 90.000,- beschikbaar voor deskundigheidsbevordering vrijwilligers.

De Vrijwilligerszaak van Stiel is voor ons een belangrijk instrument om het vrijwilligerswerk te ondersteunen. De Vrijwilligerszaak moet zich vanuit haar kerntaken meer dan tot nu toe gaan ontwikkelen als hét kenniscentrum op het gebied van vrijwilligerswerk in onze gemeente van waaruit het debat wordt gevoerd, het vrijwilligerswerk wordt gefaciliteerd en nieuwe methodieken worden ontwikkeld. Dit doet ze door het aanbod van deskundigheidsbevordering te organiseren en deels zelf uit te voeren, door het coördineren en uitvoeren van mediacampagnes voor het vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld de MADD-dagen, etc. De Vrijwilligerszaak doet dit nadrukkelijk niet alleen maar bundelt de kennis die zowel landelijk als plaatselijk beschikbaar is en brengt dit op aansprekende wijze over het voetlicht.

Acties:

- De Vrijwilligerszaak gaat functioneren als coördinator van de stedelijke kennisuitwisseling van organisaties die werken met vrijwilligers.
- De Vrijwilligerszaak levert (met gebruikmaking van landelijke kennis) bijdragen aan het beantwoorden van (collectieve) vragen die bij organisaties leven.
- Wij geven de Vrijwilligerszaak de opdracht om met eigen inzet en samen met clusters van vrijwilligersorganisaties, de Regionale Opleidingencentra en het bedrijfsleven een jaarlijks aanbod voor deskundigheidsbevordering te ontwikkelen. Het op een adequate manier ophalen van de vraag is

hiervan een onderdeel.

- De huidige digitale vrijwilligersvacaturebank zal worden aangepast aan de hedendaagse gebruikerseisen en geïntegreerd in een website waarop ondermeer actuele ontwikkelingen en het eerder genoemde handboek voor vrijwilligerswerk beschikbaar zijn.
- Er zal worden gewerkt met betere wervingsmethodieken. De vraag van de organisaties en het aanbod van de vrijwilliger wordt in profielen vastgelegd en opgeslagen in respectievelijk 'vraagbanken' en 'talentbanken'. Er komt een talentbank + voor specialisten die zich willen inzetten voor gecompliceerde klussen of het overdragen van vakinhoudelijke kennis.
- Vanwege deze nieuwe taken kijken we kritisch naar de huidige inzet van de Vrijwilligerszaak als het gaat om de ondersteuning van individuele vrijwilligers en organisaties.

5.6 Vrijwilligerswerk door uitkeringsgerechtigden

Om bijstandsgerechtigden actief te laten deelnemen aan de samenleving zetten we verschillende instrumenten in: werk en re-integratie voor degenen die kunnen, maatschappelijke participatie en vrijwilligerswerk voor degenen die dat nog niet kunnen. In het kader van het project Meedoen hebben we verschillende activiteiten in gang gezet om maatschappelijke deelname van bijstandsgerechtigden te bevorderen door middel van vrijwilligerswerk. Voorbeelden zijn de projecten 'Samen actief voor een leefbare buurt' en de proeftuin WMO Paddepoel. In bijlage 2 vindt u een korte beschrijving van deze projecten die vooral gericht zijn op bijstandsgerechtigden voor wie regulier werk een stap te ver is en die ontheven zijn van de verplichting om werk te zoeken. Dit beleid zullen wij voortzetten en zo mogelijk intensiveren. Zo hebben wij in het kader van het Armoedepact 2007 afspraken gemaakt met organisaties om het verrichten van vrijwilligerswerk te stimuleren. Wij maken het verrichten van deze activiteiten voor deze groep bijstandsgerechtigden aantrekkelijker door hen te belonen met een maandelijkse vergoeding.

Uit de gesprekken met vrijwilligersorganisaties blijkt dat bij uitkeringsgerechtigden, die vrijwilligerswerk verrichten, vaak begeleiding noodzakelijk is. Bij deze organisaties ontbreekt het vaak aan tijd en deskundigheid om deze begeleiding te bieden. Daarnaast blijkt uit de gesprekken dat de mogelijkheid voor het verkrijgen van een onkostenvergoeding voor vrijwilligerswerk met behoud van de uitkering niet bij iedereen bekend is.

Acties:

- Wij zullen in voorkomende gevallen onderzoeken in hoeverre vrijwilligersorganisaties steun kunnen krijgen bij de begeleiding van vrijwilligers in een uitkeringssituatie.
- Wij zullen de informatie over vrijwilligerswerk van mensen met een uitkering opnemen in het eerder genoemde digitale handboek.
- Wij intensiveren onze inspanningen om de maatschappelijke deelname van groepen bijstandsgerechtigden vorm te geven door middel van vrijwilligerswerk.

5.7 Maatschappelijke stages

Leerlingen van het voortgezet onderwijs zullen tijdens hun schooltijd 60 tot 80 uur maatschappelijke stage volgen waardoor zij kennismaken met het nemen van verantwoordelijkheid voor een gemeenschapsbelang. Het kabinet koerst aan op een wettelijke verplichting van maatschappelijke stages in augustus 2011. Tot die tijd kunnen scholen via een wettelijke regeling geld aanvragen om stages uit te voeren. De organisatie om voor al die leerlingen een stage te regelen is omvangrijk. Op landelijke basis gaat het om 195.000 leerlingen, in Groningen om ruwweg 5.500 leerlingen. De verantwoordelijkheid voor de organisatie en de begeleiding van de stage ligt bij de scholen. De overheid stelt daar geld voor beschikbaar.

In de beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk 2008-2011 'Voor Elkaar' van het ministerie van VWS van 9 oktober jl. wordt daarnaast (oplopend tot 2011) nog 30 miljoen beschikbaar gesteld aan

alle gemeenten om voor het matchen van vrijwilligersorganisaties en scholen een makelaarsfunctie te realiseren.

Acties:

- We coördineren afstemming tussen scholen als zij dit nodig achten.
- Zodra meer bekend is over de regeling vanuit het rijk ontwikkelen wij een plan van aanpak.

5.8 Het vrijwilligersfonds

Het vrijwilligersfonds is specifiek bedoeld voor het bevorderen van het vrijwilligerswerk.

Wij willen het fonds benutten voor het stimuleren van burgerinitiatieven, die ten goede komen aan het vormgeven van de civil society. In aanmerking voor subsidie komen in het bijzonder activiteiten die gericht zijn op het bevorderen van de sociale samenhang, de integratie van inburgeraars en de zorg en hulp voor ouderen en mensen met een beperking.

Individuele burgers en kleine vrijwilligersorganisaties kunnen een voorstel indienen. Zonodig krijgen aanvragers bij de uitwerking ondersteuning van een consultant van de Vrijwilligerszaak.

Acties:

- In 2008 zullen wij het fonds evalueren en bepalen of wij het fonds als middel blijven hanteren.

5.9 Het verder ontwikkelen van wijkgericht vrijwilligerswerk

Het eerste prestatieveld van de Wmo is 'het bevorderen van de samenhang en leefbaarheid in de wijken' en kan worden gezien als een overkoepelend thema, omdat de vrijwillige inzet van burgers in deze wet een cruciale rol speelt.

De huidige ondersteuning van het vrijwilligerswerk is overwegend stedelijk georganiseerd.

Het nadeel van de stedelijk georganiseerde ondersteuning is, dat er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van een logische vindplaats als de buurt, zeker als het gaat om de vrijwilligers die via de kerken of ongeorganiseerd verband in de thuishulp actief zijn of hand- en spandiensten verrichten voor meer kwetsbare buurtbewoners. Een aantal kerkgenootschappen wil hiervoor hun diensten op dit terrein beter gaan afstemmen met de gemeente. Gelet op de doelstellingen van de Wmo zal het vinden en binden van wijkvrijwilligers een belangrijke opgave zijn voor de komende periode. Daarnaast geven accommodatiebesturen aan behoefte te hebben aan agogische ondersteuning bij de planning en vormgeving van hun activiteiten en het ontwikkelen van nieuwe activiteiten die meer bij de tijd zijn. We willen daarom het wijkvrijwilligersbeleid verder uitwerken. Centraal staat daarbij het faciliteren van de bewoners als 'medeproducent van de wijk'. In wijkvernieuwingswijken biedt het Lokaal Akkoord kansen om dit wijkgewijs vrijwilligerswerk te versterken en een aantal dingen met elkaar te verbinden.

Acties:

- Wij zullen de ontwikkeling van het wijkvrijwilligersbeleid betrekken bij het nog te formuleren beleidsprogramma 'Vitale buurt'. Het project 'Samen actief voor een leefbare buurt' en de in de WMO pilot ontwikkelde meetinstrument en draaiboek voor burgerparticipatie zullen wij hierin meenemen.

6 Financiële paragraaf

Budget vrijwilligerswerk 2008

Nummer	Omschrijving	Beschikbaar
712400/2201	Stiel/Vrijwilligerszaak	€ 404.000
712400/2002	Kinderopvang vrijwilligers	€ 28.000
712400/2230	Vrijwilligerswerk alg.	€ 46.000
Rekening DIA	Verzekering vrijwilligers - geschatte uitgaven	€ 9.000
712403	Vorming training en advies Vrijwilligers (Wmo-budget)	€ 60.000
712991	Volwasseneneducatie	€ 90.000
Totaal		€ 637.000

In het 'beleidsluwe' jaar 2007 zijn een aantal posten onvoldoende weggezet. Het betreft de budgetten Vorming, training en advies Vrijwilligers, Kinderopvang Vrijwilligers en Vrijwilligerswerk algemeen.

Deze budgetten zetten wij in om een aantal in deze nota genoemde acties uit te werken.
Het gaat om:

1. de 0-meting onder circa 2.500 verenigingen/stichtingen, waar vrijwilligers actief zijn. Uit te voeren door bureau Onderzoek van SoZaWe. Kosten geschat op € 40.000,-
2. Project 'niet leuker wel makkelijker'
Ontwikkelen vrijwilligerstoets en een digitaal handboek € 44.000,-

7 Planning

5.1 Vrijwilligersinclusief denken en handelen binnen het gemeentelijk beleid

Actie	Resultaat	Realisatie	Trekker	Betrokkenen
Inclusief beleid	Plan van aanpak gereed	01-06-08	OCSW	Gemeentelijke diensten en organisaties
	Geïmplementeerd	01-01-09		
Vrijwilligerstoets	Plan van aanpak gereed	01-06-08	OCSW	Gemeentelijke diensten en organisaties
	Geïmplementeerd	01-02-09		
Regelgeving dereguleren	Inventarisatie regelgeving en verbetervoorstellen	01-01-09	OCSW	Gemeentelijke diensten en organisaties
	Geïmplementeerd	01-01-10		
Digitaal handboek	Digitaal handboek gevuld en operationeel	01-10-08	OCSW	Gemeentelijke diensten en organisaties, VWZ
Subsidieregeling kinderopvang	Afgeschaft	01-01-09	OCSW	OCSW
Regeling kinderopvang op maat	Regeling ontwikkeld	01-07-08	OCSW	Organisaties
Faciliteren kinderopvang overdag	Voorstel gereed	01-07-08	OCSW	SoZaWe

5.2 Vrijwilligersbeleid bij organisaties

Actie	Resultaat	Realisatie	Trekker	Betrokkenen
Vrijwilligersbeleid instellingen in subsidieverordening	Gerealiseerd	01-10-08	OCSW	OCSW
Ondersteuningsaanbod vrijwilligersbeleid ontwikkelen bij instellingen	Ondersteuningsaanbod operationeel	PVE	VWZ	VWZ, Huis v/d Sport Organisaties, OCSW

5.3 Monitoren van ontwikkelingen en knelpunten in het vrijwilligerswerk

Actie	Resultaat	Realisatie	Trekker	Betrokkenen
0-meting	Plan van aanpak is gereed	01-06-08	Bureau	Organisaties, VWZ, OCSW
	Gerealiseerd	01-01-09	Onderzoek	
	Herhaald	01-01-11		
Evaluatie vrijwilligerswerkbeleid	Geëvalueerd	01-01-11	OCSW	Gemeentelijke diensten en organisaties
Bijeenkomsten ervaring- en deskundigheid uitwisseling vrijwilligersorganisaties	Plan van aanpak (vorm en frequentie) gereed	01-03-08	VWZ	Organisaties, OCSW

5.4 Het promoten en publiekelijk waarderen van het vrijwilligerswerk

Actie	Resultaat	Realisatie	Trekker	Betrokkenen
MADD & Beursvloer	Jaarlijkse Maok Ain Diverdoatie Dag en twee-jaarlijks Groningse Beursvloer	PVE	VWZ	Organisaties, gemeentelijke diensten
Waardering vrijwilligers	Plan van aanpak gereed	01-07-08	OCSW	Organisaties, VWZ
	Geïmplementeerd	01-11-08		
Werknemersvrijwilligers beleid	Onder de aandacht van de ambtenaren	01-08-08	OCSW	Gemeentelijke diensten

5.5 De algemene ondersteuningsfunctie (De Vrijwilligerszaak)

Actie	Resultaat	Realisatie	Trekker	Betrokkenen
Vraag naar deskundigheidsbevordering	Behoeftte aan deskundigheidsbevordering organisaties is in kaart	01-04-08	VWZ	Organisaties, ROC's, OCSW
	Aanbod is geformuleerd	01-05-08	VWZ	ROC's, OCSW
	Opdracht is verstrekt	01-06-08	OCSW	
	Start uitvoering seizoen 2008/2009	01-09-08	ROC's/VWZ	Organisaties
Digitale vacaturebank	Digitale vacature bank is toegesneden op vraag en aanbod en op handboek en kennisuitwisseling	01-01-09	VWZ	Organisaties, OCSW
Wervingsmethodieken	Nieuwe groepen maken deel uit van vrijwilligers potentieel	PVE	VWZ	Organisaties
Talentenbank +	Is gerealiseerd	01-05-09	VWZ	Organisaties, OCSW

5.6 Vrijwilligerswerk door uitkeringsgerechtigden

Actie	Resultaat	Realisatie	Trekker	Betrokkenen
Begeleiding vrijwilligersorganisaties	Bij het opzetten van nieuwe projecten voor vrijwilligers met een bijstandsuitkering	PM	SoZaWe	Organisaties, VWZ, OCSW

5.7 Maatschappelijke stages

Ontwikkelen pva maatschappelijke stages		PM		Scholen, organisaties, VWZ
(indien nodig) Afstemming tussen scholen		PM	Scholen	Bovenschools directeuren overleg, scholen, organisaties, VWZ, OCSW

PvE: staat voor het jaarlijkse reguliere programma van eisen waarmee de opdracht aan Stiel/ De Vrijwilligerszaak wordt verstrekt.

Bijlage 1: Begrippenkader

Bij het formuleren van vrijwilligerswerkbeleid in een gemeente met de grootte van Groningen bestaat het gevaar van verdrinken, omdat het zo breed is. Vrijwilligerswerk vindt immers plaats binnen een groot aantal verschillende sectoren bij heel veel organisaties. Voor aanknopingspunten voor beleid is daarom een ordening aangebracht in wat verstaan kan worden onder vrijwilligerswerk, welke vormen van vrijwilligerswerk we kennen, waar vrijwilligers actief zijn³ en de verschillende typen van beleid.

Definitie van vrijwilligerswerk

De huidige definitie van vrijwilligerswerk spreekt van werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald, wordt verricht ten behoeve van andere mensen of de samenleving. Gezien alle eerdergenoemde veranderingen in het vrijwilligerswerk heeft onder landelijke deskundigen een uitgebreide discussie plaatsgevonden over de houdbaarheid van deze definitie. Dit heeft niet geleid tot een nieuwe definitie. In plaats daarvan ontwikkelt Movisie⁴ de draaischijf voor vrijwillige inzet, die lokale overheden en vrijwilligersorganisaties kunnen gebruiken bij het bepalen van hun eigen definities.

Vanwege de grote diversiteit spreekt men tegenwoordig vaker van **vrijwillige inzet**. De term vrijwillige inzet staat voor alle verschillende manieren waarop burgers (samen) onbetaald activiteiten verrichten voor anderen.

Vormen van vrijwillige inzet

Vrijwillige inzet vindt plaats vanuit verschillende motieven. De eerder genoemde landelijke deskundigen hebben hier met het oog op de definitiediscussie een paar jaar terug een zekere ordening proberen aan te brengen. Wij nemen deze over omdat we hier later in deze nota op terugkomen.

- Zorgverwante vrijwillige inzet omvat alle vormen van vrijwillige inzet die relatie hebben met de directe leefwereld van mensen (buurt of familie)
- Taakverwante vrijwillige inzet is gekoppeld aan een betaalde baan, een opleiding of een uitkering.
- Vrije tijdsverwante vrijwillige inzet vloeit voort uit een hobby.
- En tot slot is er de vrijwillige inzet als vorm van vrije tijdsbesteding.

Voorbeelden van *zorgverwante vrijwillige inzet* zijn voorleesouder op een school, lid van een buurtorganisatie, gastvrouw bij een ouderenactiviteit of lid van een cliëntenraad bij een zorginstelling. Werknemersvrijwilligerswerk, maatschappelijke stages en sociale activeringsactiviteiten zijn voorbeelden van *taakverwante vrijwillige inzet*.

Vrije tijdsverwante vrijwillige inzet is bijvoorbeeld het ondersteunen van hobby- en sportverenigingen en culturele verenigingen.

Deze indeling beoogt geen strikte scheiding. Want natuurlijk kunnen in een organisatie waar vrijwilligers actief zijn mensen zich vanuit verschillende motieven inzetten.

---

³ Bron: Naar een actueel vrijwilligersbeleid in Roosendaal, Verwey-Jonkerinstituut

⁴ Landelijke ondersteuningsorganisatie voor het vrijwilligerswerk

Het soort organisaties waar vrijwilligers actief zijn

Er valt een onderscheid te maken in het soort organisatie waarbinnen vrijwilligers actief zijn.

- Type A: De organisaties waarin uitsluitend vrijwilligers actief zijn. De vrijwilligers zijn dan ook verantwoordelijk voor het primaire proces
- Type B: De organisaties waarin de vrijwilligers wel verantwoordelijk zijn voor het primaire proces, maar worden ondersteund door beroepskrachten
- Type C: De organisaties waarbij de beroepskrachten verantwoordelijk zijn voor het primaire proces, maar worden ondersteund door vrijwilligers

Naast deze georganiseerde vrijwilligers betonen op wijk en buurtniveau veel buurtbewoners ook vrijwillige inzet in ongeorganiseerd verband. Dat kan zijn op individueel niveau of via burgerinitiatieven die op eigen kracht van de grond zijn getild zonder inbedding in formele instituties.

Voorbeelden van type A, B en C organisaties zijn:

Type A organisaties: sport- en amateurtoneelverenigingen, bewonersorganisaties, accommodatiebesturen, zelfstandig draaiende ouderenactiviteiten en zelforganisaties. Deze organisaties bestaan geheel uit vrijwilligers en zijn voor hun ondersteuning vaak geheel afhankelijk van de (gemeentelijke) overheid.

Type B organisaties: Humanitas, de Open Hof, de Kerken, Zonnebloem, Rode Kruis, Speeltuinentrale. De beroepskrachten hebben vooral een ondersteunende en faciliterende rol.

Type C organisaties: verzorgings- en verpleeghuizen, ziekenhuizen, scholen en (onderdelen van) de MJD. De inzet van vrijwilligers is aanvullend op de inzet van beroepskrachten.

Typen van beleid

De termen vrijwilligerswerkbeleid en vrijwilligersbeleid worden vaak door elkaar gehaald. Met het oog op wat later in deze discussienota aan de orde komt, benoemen wij hieronder wat onder het een en ander wordt verstaan.

Vrijwilligerswerkbeleid: het beleid van de gemeente om de inzet van vrijwilligers in de stad Groningen te faciliteren.

Vrijwilligersbeleid: het beleid van organisaties om vrijwilligers in de eigen organisatie op een optimale wijze in te zetten.

Bijlage 2: de huidige ondersteuning van het vrijwilligerswerk

In deze bijlage informeren wij u over ons huidige inzet met betrekking tot het vrijwilligerswerk. We hebben het over de vormen van ondersteuning die er zijn, ons flankerend beleid voor vrijwilligers, het vrijwilligersfonds, de groeiende groep actieve ouderen en de ontwikkelingen rond het taakverwante vrijwilligerswerk.

De ondersteuning

De gemeente ondersteunt het vrijwilligerswerk op verschillende manieren. In grote lijnen is er de algemene ondersteuning, waar alle maatschappelijke organisaties in de stad een beroep op kunnen doen en zijn er vormen van sectorale ondersteuning, dus de ondersteuning specifiek voor een bepaalde sector.

Algemene ondersteuning

Vrijwilligers en organisaties die met vrijwilligers werken beschikken in Groningen over verschillende vormen van algemene ondersteuning.

De Vrijwilligerszaak

De Vrijwilligerszaak van Stichting Stiel is dé algemene ondersteuningsfunctie voor het vrijwilligerswerk.

De doelstelling is het lokale vrijwilligerswerk te stimuleren en te ontwikkelen. De Vrijwilligerszaak is er niet alleen voor mensen die vrijwilligerswerk zoeken, maar ook voor organisaties die met vrijwilligers werken. De werkzaamheden die de Vrijwilligerszaak uitvoert richten zich op de volgende basistaken:

1. Bemiddeling en werving. Op dit moment vormgegeven door de baliefunctie, de digitale vacaturebank, de werving in een aantal wijken, de beursvloer en Plaza Volontura)
2. Deskundigheidsbevordering. Voornamelijk workshops door bedrijven.
3. Informatie en Advies. Door middel van relatiebeheer, maatschappelijke stages en een bibliotheek.
4. Promotie en methodieontwikkeling

Een tijd lang was de Vrijwilligerszaak er vooral voor mensen die uit zichzelf de weg naar vrijwilligerswerk moeilijk konden vinden en hier begeleiding of bemiddeling bij nodig hadden. Hier is de laatste tijd verandering in gekomen, omdat het aantal re-integratietrajecten is afgenomen en een toenemend aantal mensen gebruik maakt van de digitale vrijwilligersvacaturebank.

Recent is door het College aan Stiel € 32.500 beschikbaar gesteld voor het upgraden van de site www.vrijwilligersgroningen.nl.

Als het gaat om de directe ondersteuning van organisaties richt Stiel zich niet op de sportverenigingen en de culturele verenigingen. Zoals hier onder staat vermeld worden deze organisaties ondersteund door het Huis voor de Sport en het Kunstencentrum.

Het internet

Op het internet is een schat aan informatie te vinden over vrijwilligerswerk. Het internetportaal www.vrijwilligers.nl biedt toegang tot alle op internet aanwezige informatie over vrijwilligerswerk in Nederland. De website is bedoeld voor vrijwilligers, vrijwilligersorganisaties (bestuursleden, coördinatoren en managers), ondersteuners (zoals vrijwilligerscentrales en sportservicepunten) en beleidsmakers bij overheden. De site bevat veel informatie variërend van wet- en regelgeving tot veelbelovende voorbeelden van goed vrijwilligersbeleid.

Deskundigheidsbevordering via de ROC's

In de visienota op volwasseneneducatie 'anders met minder' van juli 2004 zijn ook vrijwilligers, die bijdragen aan het vergroten van de zelfredzaamheid van anderen, benoemd als doelgroep voor volwasseneneducatie. Vanaf die tijd worden de ROC's via aanbesteding uitgenodigd om cursussen

voor vrijwilligers te offeren waarvan de vraag is opgehaald door de gemeentelijke beleidssectoren in overleg met het veld.

In 2006 heeft de gemeente in dit kader € 90.000,- voor de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers toegekend. De cursussen betroffen het aanleren van kennis en vaardigheden voor (individuele)uitvoerende vrijwilligerstaken, zoals b.v. het begeleiden van ouderen bij de financiële administratie en de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers bij kinderactiviteiten en het aanleren van kennis en vrijwilligersvaardigheden die organisaties ondersteunen in het primaire proces zoals een cursus voor penningmeesters voor zelforganisaties.

De ondersteuning van wijkvrijwilligerswerk

De ondersteuning van het vrijwilligerswerk is op dit moment in onze gemeente voornamelijk stedelijk georganiseerd. Dat geldt voor zowel het vrijwilligerswerk bij welzijnsactiviteiten als de vrijwillige huishulpactiviteiten.

Onder invloed van de Heel de Buurt methodiek, de wijkgerichte aanpak in het kader van Zorgen voor Morgen en de wijkgerichte maatschappelijke activeringstrajecten (zie hierna) begint de ondersteuning van het wijkvrijwilligerswerk de laatste tijd wat meer vorm te krijgen.

In het kader van de WMO pilot de Groningse Lente wordt een meetinstrument ontwikkeld dat inzicht geeft in de onderlinge betrokkenheid in een wijk. In Lewenborg is een draaiboek voor de burgerbetrokkenheid ontwikkeld op basis waarvan de betrokkenheid in de vormgeving van de hulp- en ondersteuning op wijk- en buurtniveau het beste kan worden vormgegeven.

Sectorale ondersteuning

Daarnaast financiert de gemeente een aantal organisaties, dat binnen een specifieke sector ondersteuning biedt.

De grootste organisatie is natuurlijk het Huis voor de Sport.

Deze organisatie biedt ondersteuning aan de duizenden vrijwilligers die in de sportsector actief zijn. Het Huis voor de Sport faciliteert de sportverenigingen, ondersteunt hen in de organisatieopbouw en helpt hen in het creëren van een continu sportaanbod.

Ook landelijke sportkoepels bieden ondersteuning aan plaatselijke verenigingen.

Het Kunstencentrum geeft enige ondersteuning aan culturele verenigingen gericht op inhoudelijke aspecten, maar niet op organisatorische en bestuurlijke.

Een aantal bewonersorganisaties wordt in praktische zin ondersteund door de buurtconciërges van Werkprojecten Groningen.

Voor de accommodatiebesturen is enige ondersteuning beschikbaar bij de Speeltuinentrale en de BBOG (zelf type B organisaties). Verder hebben deze besturen sinds de nieuwe accommodatienota minder omkijken naar de exploitatie van hun buurtcentra en speeltuingebouwen en is ook het beheer geregeld. In principe kunnen deze besturen al hun aandacht richten op de activiteiten in hun centra.

Voor de ondersteuning van ouderenactiviteiten is bij de MJD beperkte capaciteit beschikbaar.

De organisaties die actief zijn op het terrein van de vrijwillige huishulp, de Hulpdiensten en Help een Handje Zuid, krijgen een lichte vorm van ondersteuning vanuit Humanitas in de vorm van deelnemen aan de bestuursvergaderingen van deze organisaties en advisering. Bij Humanitas zelf zijn zo'n 1.000 vrijwilligers actief, waarvan 600 bij vrijwillige huishulpactiviteiten.

Bij de professionele organisaties zien we de trend om ter ondersteuning van het vrijwilligerswerk vrijwilligerscoördinatoren aan te stellen.

Flankerend beleid

Het huidige vrijwilligersbeleid omvat ook flankerend beleid voor vrijwilligers. Het gaat hier om

De onkostenvergoeding kinderopvang vrijwilligers

Hiervoor is €28.000,- beschikbaar. De regeling functioneert niet naar tevredenheid, omdat het uitvoeren arbeidsintensief is en gebruikers slechts één keer in het jaar kunnen aanvragen. In 2006 is het gebruik van deze subsidieregeling onderzocht. Het bleek dat deze regeling behalve arbeidsintensief ook zeer fraudegevoelig was. Doordat de regels na dit onderzoek aanzienlijk zijn aangescherpt daalde het gebruik maken van deze regeling naar nu nog € 8.000,-.

De collectieve Ongevallenverzekering en Aansprakelijkheidsverzekering

Stichtingen en verenigingen die werken op het terrein van zorg en welzijn en een subsidierelatie hebben met de gemeente Groningen, kunnen hier gratis gebruik van maken. Deze verzekering geldt voor alle bij hen werkzame vrijwilligers (waaronder ook bestuursleden). De gemeente betaalt de verzekeringspremie. In totaal maken 70 organisatie met gezamenlijk 2.949 vrijwilligers gebruik van deze regeling. Er is voldoende budget voor in totaal 5.200 vrijwilligers. De regeling is op internet te vinden onder www.groningen.nl

De vrijwilligersprijs

Tevens is er binnen de begroting ook geld beschikbaar voor een *2-jaarlijkse* vrijwilligersprijs (€ 26.000,-). Deze prijs is tot nu toe twee keer uitgereikt (2002/2004).

Het vrijwilligersfonds

Het fonds is bedoeld om innovatieve vrijwilligersinitiatieven te ondersteunen. Voor het vrijwilligersfonds is incidenteel € 50.000,- beschikbaar.

Actieve senioren

De gemeente subsidieert het SOOG (Stedelijk overleg ouderenbonden Groningen), de stichting Senioren aan de Slag en het Gildeproject.

Het SOOG verleent onder meer sociaal economische hulpverlening. Senioren aan de Slag en het Gildeproject zetten zich in voor het bevorderen van ouderenparticipatie op het gebied vrijwilligerswerk. Senioren aan de Slag is samen met het SOOG en het Gildeproject doende een digitale seniorenkrant op te richten, dat onder meer vrijwilligersinitiatieven van ouderen voor het voetlicht brengt en bevordert dat ouderen zelf ook actief worden.

Taakverwante vrijwillige inzet

Een vrij nieuwe ontwikkeling in de wereld van de vrijwillige inzet is de taakverwante vrijwillige inzet. Vaak gaat het om in tijd kortdurende activiteiten. Deze vormen van vrijwillige inzet kunnen worden beschouwd als nieuwe vindplaatsen voor vrijwilligers.

Faciliteren en stimuleren van vrijwilligerswerk door bijstandsgerechtigden

Wij vinden het van belang dat iedereen in de stad actief deelneemt aan de samenleving, dus ook bijstandsgerechtigden. De achtergrond hiervan is tweeledig: aan de ene kant beschikken ook bijstandsgerechtigden over talenten die zij kunnen inzetten voor de Groninger samenleving. Aan de andere kant zijn er bijstandsgerechtigden die er (nog) niet in slagen om via een betaalde baan te participeren. Voor die groep kan vrijwilligerswerk een goed alternatief zijn.

Voor de eerste groep geldt dat als zij een kostenvergoeding ontvangen van de vrijwilligerswerkgever deze tot een bepaald bedrag niet in mindering wordt gebracht op de bijstandsuitkering (95 euro per maand met een maximum van 764 euro per jaar). Voorwaarde is overigens wel dat het vrijwilligerswerk het verkrijgen van betaald werk niet in de weg mag staan.

Voor de tweede groep geldt dat wij deze actief stimuleren, ondersteunen en faciliteren om vrijwilligerswerk te gaan doen. Dat doen we voor de groep bijstandsgerechtigden die niet meer naar betaald werk hoeven te zoeken. Als één van de onderdelen van het project Meedoen⁵ zetten we in op het duurzame verrichten van deze vorm van maatschappelijke participatie. Op dit moment lopen er twee projecten: Het project *Samen actief voor een leefbare buurt* (Beijum-Oost) is gericht op bijstandsgerechtigden zonder arbeidsverplichting en op overige bewoners in de wijk. Doel van dit project is om maatschappelijke participatie van kwetsbare groepen te koppelen aan het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk. Wij maken daartoe een verbinding tussen opbouwwerk, sociale activering en maatschappelijk verantwoord ondernemen. In Paddepoel is in het kader van de WMO pilot met een soortgelijk project gestart.

Naast ondersteuning binnen die projecten stimuleren we het doen van vrijwilligerswerk ook door middel van een kostenvergoeding. Dit is een vergoeding die we als gemeente betalen voor mensen die geen werk hoeven te zoeken en die van hun werkgever geen kostenvergoeding ontvangen. De vergoeding kan oplopen tot € 60 per maand. Het gaat daarbij zowel om mensen die gebruik maken van bovengenoemde projecten als om mensen die zelf vrijwilligerswerk hebben gevonden.

Vrijwillige inzet via maatschappelijk verantwoord ondernemen

Werknemersvrijwilligerswerk komt in drie vormen voor, namelijk in teamprojecten, detachering en mentoring. Bij teamprojecten voert een groep werknemers in één of enkele dagen een bepaalde opdracht uit. Bij detachering wordt een werknemer voor een of meer uren per week aan een organisatie uitgeleend. Bij mentoring gaat het om het adviseren en begeleiden van een non-profitorganisatie.

In de provincie Groningen hebben een aantal bedrijven zich sinds december 2001 mede op initiatief van de gemeente Groningen georganiseerd in wat nu heet het Platform Maatschappelijk Ondernemen Groningen. Het PMOG initieert en faciliteert de uitwisseling van werknemersvrijwilligers tussen bedrijven en maatschappelijke organisaties. In 2007 organiseert het PMOG samen met het CMO en de Vrijwilligerszaak van Stiel tijdens de Noordelijke Bedrijvendagen de tweede Groningse Beursvloer (zie ook: www.pmog.nl). Tijdens de eerste in 2005 werden in totaal 123 matches gemaakt. Ook wordt vanuit het PMOG door middel van workshops een deel van het stedelijke aanbod van deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers georganiseerd.

De gemeente zelf heeft ook een regeling voor werknemersvrijwilligerswerk.

Maatschappelijke stages

Maatschappelijke stages worden beschouwd als belangrijk instrument om jongeren in contact te brengen met het fenomeen vrijwilligerswerk. Leerlingen kunnen daarmee in korte tijd kennismaken met voorzieningen die op hun manier bijdragen aan de zorgzame samenleving. In het onderwijs kunnen maatschappelijke stages inhoud geven aan het begrip burgerschap. Steeds meer onderwijsinstellingen bieden maatschappelijke stages aan in het onderwijscurriculum. Scholen voor voortgezet onderwijs kunnen hiervoor dit jaar van het ministerie van OCW € 18.000 ontvangen. Het kabinet koerst aan op een wettelijke verplichting van maatschappelijke stages in augustus 2011.

Vrijwillige inzet als vorm van integratie

Voor de doelgroep allochtonen is vrijwilligerswerk vaak een bijzondere participatievorm die empowert, betrokken maakt en die de stap naar betaald werk kleiner maakt. Omdat deze vorm van vrijwilligerswerk 'winstgevend' moet zijn voor zowel de organisatie als de vrijwilliger, moet aan de inhoudelijke taakstelling van het werk voorwaarden worden gesteld die bijvoorbeeld een taal-, activerings- of participatietraject versterkt.

---

⁵ Voor alle duidelijkheid: binnen het project Meedoen worden twee soorten activiteiten aangeboden: maatschappelijke activiteiten gedurende 6 maanden voor mensen mét een arbeidsverplichting en projecten vrijwilligerswerk voor mensen zónder arbeidsverplichting. We hebben het hier alleen over de laatste groep.

Het Alfa-college, de MJD en het multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn hebben een ketenaanpak taal-arbeidsmarkt allochtone vrouwen ontwikkeld. Binnen die ketenaanpak wordt in het project Amazone (het vervolg op Sultanes) de stap van taal naar werk gezet. Een belangrijke tussenschakel vormen de (taal)stages die toeleiden naar vrijwilligerswerk en van daaruit wellicht betaald werk. De verschillende interculturele vrouwengroepen in de wijken leiden toe naar vrijwilligerswerk in de wijk. Het gaat dan om het organiseren van buurtfeesten of actief bezig zijn in een buurtcentrum. Het project participatie en integratie van Humanitas leidt vluchtelingen naar vrijwilligerswerk toe zowel binnen Humanitas als daarbuiten. Het project wordt o.a. bekostigd door het Europees Vluchtelingenfonds en loopt tot maart 2009.

Het ministerie van OCW neemt de komende periode het voortouw om het project '*Duizend en één kracht*' bij alle Nederlandse gemeenten te stimuleren en te ondersteunen. Het project beoogt het ontwikkelen van competenties en de instroom van 50.000 allochtone vrouwen in het vrijwilligerswerk, de keten van inburgering, maatschappelijke participatie en betaalde arbeid. De gemeente Groningen onderzoekt de mogelijkheden om, samen met haar lokale partners als Stiel, Humanitas, MJD en de diverse vrouwencentra, het project uit te gaan voeren.